

การส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมือง : เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

The Promotion of Role Political Women : Comparative with a foreign country

วชิรพงศ์ ศรีเจริญวงศ์

Wachirapong Sricharoenwong

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Faculty of Law Southeast Asia University

wachirapongs@sau.ac.th

Received: January 14, 2021

Revised: March 31, 2021

Accepted: April 9, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์บทบาทสตรีในทางการเมือง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในทางการเมืองและวิเคราะห์การส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยโดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยให้มีความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ พบว่าบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยมีข้อจำกัดในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความเชื่อที่ว่าไม่มีความเสมอภาคทางเพศ และข้อจำกัดทางกฎหมาย กฎหมายพรรคการเมืองไม่มีบทบัญญัติรองรับถึงการมีบทบาททางการเมืองของสตรี รวมทั้งลักษณะบทบาทสตรีในทางการเมืองมีปัญหาความเป็นผู้นำและการขาดแรงบันดาลใจ เมื่อเทียบกับต่างประเทศ ประเด็นที่ควรส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทย ได้แก่ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคทางเพศ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และการส่งเสริมกฎหมายโควตาสำหรับเพศหญิงในทางการเมือง และมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับบทบาทสตรีในกฎหมายพรรคการเมือง รวมทั้งส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำ และสร้างแรงบันดาลใจจากเป้าหมาย ผู้นำสตรีที่เป็นต้นแบบ และแรงกระตุ้นเพื่อให้สตรีไทยมีการยอมรับจากสังคม มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ตลอดจนให้สตรีเข้ามา มีบทบาทการเป็นผู้นำสตรีในทางการเมืองมากขึ้นให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ

คำสำคัญ: การส่งเสริม บทบาทสตรีในทางการเมือง ต่างประเทศ

Abstract

The article aimed to study and analyze the Thai women's political role, the factors related to the Thai women's political role and the promotion of the women's political role as compared to that of the women in other countries. The analysis found that the Thai

women's political role was limited thanks to the long held belief in an inequality of sex, and to the legal issues. The Political Party Law does not have the provisions to recognize the women's political role as it was widely viewed that women might have the problem regarding leadership and they lacked inspiration. Considering the political role of women in other nations, there were many issues which were to be addressed particularly sexual equality, for example, there should be more democratic political culture; there should be a law to expand and increase the political quota for women; there should be provisions on the women in the political party law.

Keywords: Promotion, Women's Political Role, Other Counties.

บทนำ

รัฐบาลได้ตระหนักถึงการพัฒนาสตรีให้มีความพร้อมและการเปลี่ยนแปลงไปสู่ศตวรรษใหม่ มีสิทธิเทียบเท่าผู้ชาย โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสิทธิของสตรีในฐานะที่เป็นพลเมือง ย่อมมีสิทธิหน้าที่ และความเสมอภาคเท่าเทียมบุรุษในทางการเมืองและในยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560-2564 ที่แบ่งออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 1 ความเสมอภาค เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย (Paradigm Shift Measures) (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2560) ทำให้บทบาทสตรี มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายมากขึ้นจนทำให้สตรีบางกลุ่มที่สนใจเรื่องการเมือง ได้มีโอกาสสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกับชาย

แต่ทั้งนี้ในอดีตวัฒนธรรมสังคมไทย สตรีมีบทบาททางการเมืองน้อยมาก กล่าวได้ว่าสตรีถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นกุลสตรี มีหน้าที่ดูแลบ้านเรือนและครอบครัวเป็นหลัก ส่วนผู้ชายมีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว รวมถึงการบริหารกิจการบ้านเมือง จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งมีอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองของไทย มีความคิดเชิงประชาธิปไตย และเสรีนิยม ด้วยการพัฒนาบทบาทและสถานภาพสตรี (สุจิตรา ทรงมัจฉา, 2562) ทำให้สตรีมีโอกาสได้รับการศึกษาเรียนรู้ปัญหาและอุปสรรค อันนำไปสู่การเรียกร้องสิทธิของสตรีให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชาย และมีสิทธิทางการเมือง ในปี พ.ศ. 2476 ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

สตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามามีบทบาทในสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนแรกในปี พ.ศ. 2492 คือนางอรพินท์ ไชยกาล และในปีเดียวกันก็มีสตรีอีก 2 ท่านได้รับเลือกตั้งเป็นวุฒิสมาชิก (สุจิตรา ทรงมัจฉา, 2562) นอกจากนี้สตรีก็มีบทบาทช่วยรณรงค์หาเสียง และเป็นผู้สนับสนุน ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามก็ยังมีอุปสรรคปิดกั้นโอกาสของสตรีในการเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง เนื่องจากไม่มีความเสมอภาคเทียบเท่าบุรุษ ทั้งในด้านสิทธิหน้าที่ บทบาททางการเมือง การตัดสินใจทางการเมืองและการได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้ไม่มีความเป็นประชาธิปไตย

ในปัจจุบันลักษณะบทบาททางการเมืองสตรีเพิ่มมากขึ้น สังคมมีการยอมรับให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2560 มาตราต่าง ๆ เช่น ในมาตรา 90 (2)6 ที่กำหนดว่าในการจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองจะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม

กันระหว่างชายและหญิง และมาตรา 107 การเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคน ซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกได้ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน โดยผ่านการเป็นตัวแทนทางการเมือง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง เป็นต้น

ดังนั้น การที่สตรีมีความเสมอภาคทางเพศ มีโอกาสเท่าเทียมกันในด้านการศึกษาด้านการเมืองและกิจกรรมสาธารณะ ได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและมีคุณลักษณะของสตรีในทางการเมือง หรือใช้สิทธิเพื่อแสดงบทบาทต่าง ๆ ภายใต้กรอบของกฎหมาย จากบทบาทดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย ถือเป็นเงื่อนไขอันจำเป็นของระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา ก่อนปี พ.ศ. 2516 จำนวนสตรีที่เข้าสู่บทบาททางการเมืองไม่ถึงร้อยละ 3 ปี พ.ศ. 2539 มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสตรีร้อยละ 10 ปี พ.ศ. 2544 ร้อยละ 9.2 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ร้อยละ 10.6 ส่วนในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ร้อยละ 11.67 และร้อยละ 15.8 จากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 (กนกวรรณ วิชาวัลย์, 2562) จะเห็นได้ว่าในการเลือกตั้งแต่ละครั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีเพิ่มขึ้นถือว่าเป็นมิติใหม่ทางการเมืองไทย

ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี จำนวน 78 คน จากทั้งหมด 498 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.8 โดยหลายพรรคได้จัดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีอยู่ในลำดับต้น ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีแบบบัญชีรายชื่อ และให้ความสำคัญกับสัดส่วนของผู้สมัครสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรผู้ชายและผู้หญิงมากขึ้น โดยแบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีแบบแบ่งเขตจำนวน 53 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 25 คน ซึ่งพรรคที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีมากที่สุด อาทิ พรรคพลังประชารัฐ 22 คน พรรคเพื่อไทย 21 คน และพรรคอนาคตใหม่ 17 คน และสมาชิกวุฒิสภาหญิง 26 คน จากทั้งหมด 250 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 เป็นต้น (มติชนออนไลน์, 2563:) จากสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าสัดส่วนสตรีมีน้อยกว่าบุรุษ อย่างไรก็ตามมีสตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เมื่อเทียบกับต่างประเทศยังน้อยกว่า

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะในทางการเมืองของสตรีเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้สตรีมีคุณลักษณะบทบาทในทางการเมืองที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ดังนี้ การกล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงที่มีความเป็นผู้นำ และการแต่งกายที่ทันสมัย รับฟังความคิดเห็นของทุก ๆ ฝ่ายให้การสนับสนุนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มและมุ่งทำงานสูง มีความรับผิดชอบสูง มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (ขวัญตา เบ็ญจะจันทร์, 2558) แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของสตรีจึงเป็นส่วนที่เป็นแรงผลักดันในการเป็นผู้นำสตรี

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีผู้นำสตรีขึ้นบริหารประเทศจำนวน 87 ประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยโลกเสรีประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกาหรือญี่ปุ่นยังไม่เคยมีผู้นำประเทศเป็นผู้หญิงแม้แต่คนเดียว โดยมีผู้นำหญิงบริหารประเทศจำนวน 23 คน ไม่ว่าจะเป็นเยอรมนี สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ นอร์เวย์ นิวซีแลนด์ และเอธิโอเปีย เป็นต้น (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2563) ซึ่งนับเป็นสถิติสูงสุดที่มีผู้นำสตรีอยู่ในตำแหน่งสำคัญทางการเมือง

โดยประเทศที่มีสตรีเป็นประมุขแห่งรัฐ อาทิ ซาห์เล เวิร์ก ชิวเต นักการทูตหญิงผู้มากประสบการณ์ เป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของเอธิโอเปีย และสตรีที่เป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลมีจำนวนร้อยละ 7.3 อาทิ นางซันนา มาริน อายุ 34 ปี อายุน้อยที่สุดในโลกที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล, 2562) ในบางประเทศให้ความสำคัญกับโอกาสและความเสมอภาคทางเพศสูง เช่น ประเทศสวีเดน มีสตรีในสภาถึง ร้อยละ 44 (รัฐบาลไทย, 2563)

ในปี พ.ศ. 2563 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสตรีของแต่ละประเทศ อาทิ รัวันดา ร้อยละ 61.3 โบลิเวีย ร้อยละ 53.1 คิวบา ร้อยละ 48.9 และเม็กซิโก ร้อยละ 48.0 เป็นต้น และจากข้อมูลของธนาคารโลกว่า นับตั้งแต่ปี 1997 เป็นต้นมา จำนวนผู้แทนในสภาของโลกมีมากขึ้นทุกปี โดยอยู่ที่ร้อยละ 11.69 ส่วนปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 23.96 ซึ่งของไทยถือว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลก (เวิร์คพอยท์ ทูเดย์, 2563)

การที่สตรีมีบทบาททางการเมืองในสัดส่วนที่ไม่มากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ อาจเกิดจากกรอบประเพณีวัฒนธรรมของสังคมไทย วัฒนธรรมการเมือง หรือค่านิยมสังคมไทยถือชายเป็นใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่ห่างไกลยังมองว่าการบ้านเป็นเรื่องของสตรี แต่การเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย (วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ, 2551) ในด้านกฎหมายมีบทบัญญัติห้ามมิให้สตรีกระทำการใด ๆ โดยอิสระ สถานภาพของผู้หญิงไทยในอดีต สตรีจะเป็นผู้ตามมาโดยตลอด (ชยานันท์ ญาณวารี, 2558) ทำให้กฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่เอื้อต่อสตรีให้มีบทบาททางการเมือง รวมทั้งการลงสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าไปในสภาในฐานะตัวแทนของประชาชน

นอกจากนี้ มีงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อบทบาทในทางการเมืองของสตรี ได้แก่ ความไม่เชื่อมั่นในการทำงานของสตรี การขาดความมุ่งมั่น การขาดภาวะผู้นำ ขาดแรงจูงใจจากการมีผลงาน และแรงจูงใจจากตนเอง เป็นต้น (สมศักดิ์ อัครศิริศิลป์, 2561; อัจฉราพรรณ สิวไธสง, 2562)

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ แรงบันดาลใจ แต่ที่ผ่านมาสตรียังขาดแรงบันดาลใจ ไม่มี ความกระตือรือร้น ไม่มีความมุ่งมั่นและพยายามอย่างแรงกล้า ไม่ยึดมั่นในอุดมคติ ไม่มีตัวแบบที่ดีในการสร้างแรงบันดาลใจ ดังตัวอย่างแรงบันดาลใจของนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไอร์แลนด์ มีความกระตือรือร้น และความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าในลักษณะของการเป็นผู้นำยุคใหม่ (สมศักดิ์ อัครศิริศิลป์, 2561)

ดังนั้น หากส่งเสริมให้สตรีมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นในอนาคต ย่อมจะส่งผลทำให้เกิดความเท่าเทียมกันทางเพศในทางการเมือง เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเทียบเท่ากับบุรุษ มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นในทุกมิติเป็นที่ยอมรับในสังคม และมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อันเป็นผลทำให้ประเทศชาติได้มีจำนวนสตรีในสภาในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเทียบเท่ากับต่างประเทศ

จากสถานการณ์ด้านบทบาทสตรีในทางการเมือง และความสำคัญที่ต้องการส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงการส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองโดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศว่าแตกต่างกันอย่างไร มีประเด็นใดบ้างที่ควรส่งเสริมให้เท่าเทียมกับต่างประเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากสังคม และเป็นการเพิ่มจำนวนสตรีในการเป็นนักการเมืองให้เทียบเท่ากับต่างประเทศ อันจะส่งผลต่อการเสริมสร้างบทบาทสตรีในทางการเมืองให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ และเป็นตัวแทนประชาชนอย่างแท้จริง

คำถามในการศึกษา

บทบาทสตรีในทางการเมืองควรมีการส่งเสริมอย่างไร ในประเด็นใดบ้างเมื่อเทียบกับบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทสตรีในทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในทางการเมือง

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยโดยเปรียบเทียบกับบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศ

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากสังคม

วิธีดำเนินการศึกษา

1. การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการบทความ รวมทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสตรีนิยม แนวคิดบทบาทสตรีในทางการเมือง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในทางการเมือง รวมทั้งวิเคราะห์การส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยโดยเปรียบเทียบกับบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศ

2. การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบในส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศกับประเทศไทยในภาพรวม ได้แก่ กลุ่มประเทศยุโรป กลุ่มประเทศเอเชีย และประเทศไทย ในด้านการยอมรับวัฒนธรรมทางการเมือง การส่งเสริมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี การส่งเสริมความเป็นผู้นำ และการสร้างแรงบันดาลใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทสตรีในทางการเมือง รวมทั้งปัจจัยที่เกื้อหนุน และอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทสตรีในทางการเมือง

2. ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์บทบาทสตรีในทางการเมือง

3. ทำให้ได้ทราบถึงประเด็นในการส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยโดยเปรียบเทียบกับบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศ

4. ทำให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยให้มีความเหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1 แนวคิดสตรีนิยม

สตรีนิยม (Feminism) หมายถึงระบบคิดและขบวนการทางสังคมที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้สตรีนิยมยังสนใจในประเด็นเรื่องโอกาสและต้องการเรียกร้องสิทธิความเสมอภาคภาคของสตรี และขับเคลื่อนการเรียกร้องประชาธิปไตย (ไพลิน ภูจินาพันธุ์, 2560)

นักสตรีนิยมได้นำแนวคิดมาสร้างเป็นกรอบทฤษฎี สามารถแบ่งออกเป็นหลายสำนัก ดังที่ปราง ยอดเกตุ (2556) แบ่งเป็น 5 แนวคิด 1) สตรีแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism) เห็นว่าสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไป แต่บทบาทสตรียังถูกหยุดยั้งให้อยู่กับที่ 2) สตรีนิยมแนวมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) เป็นระบบทุนนิยมที่มีชนชั้น ผู้หญิงจะถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างถึงที่สุด 3) สตรีนิยมแนวจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Feminism) ได้ใช้แนวคิดของจิตวิเคราะห์อธิบายถึงการเกิดขึ้นของความเป็นชายความเป็นหญิงซึ่งนำไปสู่ความเป็นรองของผู้หญิง 4) สตรีนิยมแนวหลังสมัยใหม่ (Post radical feminism) เชื่อว่าผู้หญิงทั้งโลกมีความเหมือนกัน ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ชนชั้น และ 5) สตรีนิยมแนวนิเวศ (Eco feminism) มีความเชื่อคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมว่าผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชายและเชื่อว่าธาตุแท้ของความเป็นหญิงเป็นไปตามธรรมชาติ

ขณะที่อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์ (2563) ได้แบ่งแนวคิดเป็น 4 แนวคิด ดังนี้ 1) สตรีนิยมแนวถอนรากถอนโคน (Radical Feminism) เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการต่อสู้ภายในตัวเองของผู้หญิง และถอนตัวจากความพยายามที่จะเข้าไปอยู่ในโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ 2) สตรีนิยมแนววัฒนธรรม (Cultural Feminism) สนใจลักษณะทางอุดมการณ์ของความเป็นหญิง-ชายที่ถูกวัฒนธรรมของสังคมเป็นตัวกำหนด และเห็นว่าทิศทางของการเปลี่ยนแปลงต้องมุ่งไปสู่การเปลี่ยนในระดับวัฒนธรรม 3) สตรีนิยมแนวสังคมนิยม (Socialist Feminism) เป็นการอธิบายถึงการกดขี่ผู้หญิง คือ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศชายเป็นใหญ่ และ 4) สตรีนิยมแนวสวัสดิการรัฐสวัสดิการ (Welfare-state feminism) เป็นแนวคิดที่เน้นในเรื่องสวัสดิการของผู้หญิงเป็นหลัก เน้นให้เห็นคุณค่าของผู้หญิงในบทบาทที่สังคมคาดหวัง และสิทธิส่วนบุคคล

2 แนวคิดบทบาทสตรีในทางการเมือง

ชยาภรณ์ จตุพรประสิทธิ์และคณะ (2560) ได้สรุปถึงบทบาทของนักวิชาการต่างประเทศ ดังนี้ Good (1973) ได้อธิบายความหมายของบทบาทไว้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ 1) ลักษณะแสดงออกของบุคคลภายในกลุ่ม 2) รูปแบบของพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่งหน้าที่หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลตามความมุ่งหวังของสังคม และได้ให้คำจำกัดความของบทบาทไว้ 2 ประการ คือ 1) บทบาทที่ได้รับมอบหมายให้แสดง เช่น บทบาทของตัวพระเอก นางเอก เป็นต้น 2) หน้าที่ซึ่งความหมายของหน้าที่ก็คือ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย หรืออีกนัยหนึ่งคือ ตามลักษณะงานที่กำหนดไว้ อองจอร์ตัน โรจนสุริยกิจ (2557) ให้ความหมายบทบาทของสตรีในทางการเมืองว่าเป็นความพยายามที่จะกำหนดทิศทางการเคลื่อนย้ายของสังคมจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมือง และการแบ่งงานระหว่างเพศที่จะเอื้ออำนวยให้กับสมาชิกในสังคม ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายได้รับผลประโยชน์จากการอยู่ร่วมกันในสังคมกันอย่างเท่าเทียมกัน

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ทั้งชายและหญิง ดังนี้ 1) การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ และ 2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

นอกจากนี้บทบาทสตรีทางการเมืองในฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง (ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา, 2561) ได้แก่ 1) การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป 2) การรับฟังปัญหาความเดือดร้อนและความคิดเห็นในนโยบายสาธารณะจากสมาชิกและประชาชนในพื้นที่ 3) การเป็นสื่อกลางระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไป ในการนำนโยบายของภาคมาสู่การปฏิบัติรวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรคให้เป็นที่รู้จัก 4) ในการดำเนินกิจการทางการเมืองตามนโยบายของพรรค และ 5) บทบาทอื่น ๆ เท่าที่เห็นสมควรและไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายรวมถึงนโยบายและข้อบังคับของพรรค

3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในทางการเมือง

3.1 ปัจจัยเกื้อหนุน

ปัจจัยเกื้อหนุนเป็นการอธิบายคุณลักษณะ แรงจูงใจสนับสนุนและแรงบันดาลใจของบทบาทสตรีในทางการเมือง โดยสถาบันพระปกเกล้า (2551) ได้เสนอคุณลักษณะของบทบาทสตรีในทางการเมือง 6 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ด้านทุนมนุษย์ 2) ด้านวิสัยทัศน์และลักษณะการทำงาน 3) ด้านภาพลักษณ์และการดำรงตน 4) ด้านประสบการณ์และผลงาน 5) การยอมรับจากชุมชนและสังคม และ 6) ด้านการมีเครือข่ายทางสังคม

ปัจจัยแรงจูงใจสนับสนุน มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเมือง 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจส่วนบุคคล ปัจจัยด้านลักษณะการเป็นผู้นำ และปัจจัยด้านสังคม 3) ปัจจัยด้าน

บุคลิกภาพส่วนตัวและปัจจัยด้านการขัดเกลาทางสังคม 4) ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านความเชื่อในสถานภาพของบทบาทสตรี 5) ปัจจัยด้านกฎหมายและกฎระเบียบ 6) แรงจูงใจจากฐานะทางเศรษฐกิจ 7) แรงจูงใจจากการมีผลงาน 8) แรงจูงใจที่เกิดจากกลุ่มนักรบเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ นอกจากนี้สตรีมีบทบาทในทางการเมือง คือ ต้องสร้างภาพลักษณ์ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ขวัญตา เบ็ญจะจันทร์, 2558; อัจฉราพรรณ สิวไรสง, 2562)

บทบาทสตรีที่จำเป็นต้องมีก็คือแรงบันดาลใจ (Inspiration) หมายถึงความปรารถนาพิเศษซึ่งอยู่เหนือกว่าความปรารถนาพื้นฐานโดยทั่วไป จนก่อให้เกิดเจตจำนงอันแน่วแน่ว่าจะคิดหรือการทำบางสิ่งบางอย่างขึ้นมา เพราะต้องใช้ศักยภาพและความพยายามอย่างมากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จ (เอส.เอส.อนาคามี, 2555)

องค์ประกอบแรงบันดาลใจ ดุษฎี โยเหลาและคณะ (2556) ได้แก่ 1) แรงบันดาลใจจากเป้าหมาย คือการตั้งเป้าหมายของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็เป้าหมายที่ สอดคล้องกับความสามารถของตนหรือไม่ จะเป็นแรงบันดาลใจให้แต่ละบุคคลปฏิบัติและพยายามบรรลุเป้าหมายที่ตนตั้งไว้จนได้ซึ่งระดับการปฏิบัติและความพยายามจะขึ้นอยู่กับระดับความสามารถและระดับเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) แรงบันดาลใจจากต้นแบบ เป็นแรงบันดาลใจที่เกิดจากบุคคลที่แต่ละบุคคลชื่นชอบและชื่นชม ซึ่งเป็นได้ทั้งบุคคลที่รู้จักและบุคคลที่ไม่รู้จัก แรงบันดาลใจในลักษณะนี้จะเกิดจากการรับรู้ข่าวสาร การเข้าไปมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม จนเกิดความรัก ความศรัทธา ความเชื่อถือ ความประทับใจ และพัฒนาความรู้สึกที่ต้องการยึดถือไว้เป็นแบบอย่าง และ 3) แรงบันดาลใจจากแรงกระตุ้น เป็นแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันจากเหตุการณ์ สถานการณ์ ช่วงจังหวะเวลาเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้ตั้งใจหรือเตรียมการเอาไว้ล่วงหน้า การใช้แรงบันดาลใจในลักษณะนี้อาจนำไปใช้ในการตัดสินใจ การเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจมีความสำคัญต่อวิถีชีวิต

การสร้างแรงบันดาลใจ สุภาดา วิจิตรชัยวงศ์ (2562) ได้นำหลักอิทธิบาท 4 มาสร้างแรงบันดาลใจ ประกอบไปด้วย 1) ฉันทะความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3) จิตตะ การเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น หลักอิทธิบาท 4 นี้ ถือเป็นบันไดในแต่ละขั้นที่นำพาสตรีไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่มีต่อบทบาทสตรีในทางการเมือง ประกอบไปด้วย 1) ปัญหาด้านสรีระของร่างกายผู้หญิง 2) ปัญหาภาวะครอบครัว 3) ปัญหาคู่แข่งทางการเมือง 4) ปัญหาด้านภาวะผู้นำ 5) ปัญหาด้านค่านิยม วัฒนธรรม และสังคม (อัจฉราพรรณ สิวไรสง, 2562) นอกจากนี้จุดอ่อนของสตรีในทางการเมือง คือ ขาดพลังอำนาจ ไม่เด็ดขาดและมีความอ่อนโยนนุ่มนวลมากเกินไป (ไพลิน ภูจินาพันธ์, 2560)

สรุป ปัจจัยที่เกื้อหนุนและอุปสรรคที่มีต่อบทบาทสตรีในทางการเมืองที่เป็นประเด็นสำคัญที่จะนำไปวิเคราะห์ คือ วัฒนธรรมทางการเมือง กฎหมายและกฎระเบียบ รวมทั้งลักษณะบทบาทสตรีในทางการเมือง ได้แก่ ความเป็นผู้นำ และแรงบันดาลใจ

วิเคราะห์และอภิปรายผล

1. การวิเคราะห์บทบาทสตรีในทางการเมือง

การวิเคราะห์บทบาทสตรีในทางการเมืองเป็นการวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดวัฒนธรรมทางการเมือง ข้อจำกัดทางกฎหมาย และลักษณะบทบาทสตรีในทางการเมืองในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ และแรงบันดาลใจ ดังนี้

1.1 ข้อจำกัดวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคม หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองของบุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบต่อกันมา จนกระทั่งบุคคลยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติการเมืองของสังคม สอดคล้องกับพระครูปลัด เกษภาณุมาศ (2562) เป็นกระบวนการปลูกฝังอบรมกลมเกลียวทางการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่สืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้ทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม

ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นการปลูกฝังความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ ฯลฯ ของสตรี ทำให้สตรีแสดงบทบาทในทางการเมืองที่เหมือนหรือคล้าย ๆ กัน ด้วยความคิดและความเชื่อที่ว่า อำนาจและการบริหารกิจการบ้านเมืองต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น ทำให้สตรีไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง หรือลงสมัครผู้แทนราษฎร

ผู้เขียนเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งสำหรับสตรี ถึงแม้ว่า ในแนวคิดสตรีนิยมได้ให้สิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกับชายตามหลักสตรีนิยมแนวหลังสมัยใหม่ก็ตาม

1.2 ข้อจำกัดทางกฎหมาย

แม้ว่าในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสิทธิของสตรีในฐานะที่เป็นพลเมือง ย่อมมีสิทธิหน้าที่ และความเสมอภาคเท่าเทียมบุรุษในทางการเมือง รวมทั้งการจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองจะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง

ผู้เขียนเห็นว่า คำว่า “คำนึงถึง” เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถนำไปบังคับใช้ได้ และไม่ปรากฏบทบัญญัติในกฎหมายลูก เช่น กฎหมายพรรคการเมือง เป็นต้น ประกอบกับพรรคการเมืองไม่ได้ให้ความสนใจยังมีความคิดความเชื่อต่อความเสมอภาคเท่าเทียมทางเพศเท่าที่ควร ทำให้การเปลี่ยนแปลงทางตัวบทกฎหมายก็ไม่ได้ทำให้มีจำนวนสตรีในทางการเมืองอย่างมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

1.3 ลักษณะบทบาทสตรีในทางการเมือง

ปัญหาความเป็นผู้นำ มาจากสภาพทางสรีระและจิตใจที่อ่อนไหวง่าย ไม่เข้มแข็งและขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่มีความมุ่งมั่น ไม่มีความเพียรพยายาม ไม่มีความอดทนเมื่อเผชิญกับปัญหา ทำให้สตรีขาดการยอมรับทางสังคมซึ่งส่วนใหญ่เชื่อว่าเกิดจากวัฒนธรรมที่เน้นผู้ชายเป็นใหญ่ ถึงแม้ในปัจจุบันสตรีมีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น แต่ยังคงขาดการยอมรับทางสังคมจากการที่วัฒนธรรมการเมืองไทยที่มองบุรุษเป็นใหญ่ ซึ่งสอดคล้องผลงานงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ไม่เชื่อมั่นในการทำงานของสตรี ค่านิยมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ การขาดความมุ่งมั่น และการขาดภาวะผู้นำ

ทั้งนี้สตรีควรมีภาวะของผู้นำในทางการเมืองมี 9 ประการ (ชยาภรณ์ จตุรพรประสิทธิ์ และคณะ, 2560) ได้แก่ 1) มีความจริงใจ จิตใจดี 2) เคารพในคุณค่าของผู้อื่นทั้งในความคิดและการกระทำ 3) เป็นผู้ฟังที่ดี ใช้วาจาสุภาพในการแสดงความคิดเห็น 4) ไม่ยึดติดกับอำนาจหน้าที่ 5) มีความตั้งใจทำงานหรือเพียรพยายามในงานนั้นสำเร็จลุล่วง 6) มีความยุติธรรม 7) มีความเอาใจใส่ 8) กล้าตัดสินใจ และ 9) มีความรับผิดชอบ ซึ่งทั้งหมดจะเป็นแบบอย่างของผู้นำสตรีที่มีภาพลักษณ์ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ผู้เขียนเห็นว่า สตรีส่วนมากไม่มีความเป็นผู้นำ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความเอาใจใส่ มีความตั้งใจทำงาน หรือเพียรพยายามในงานนั้นสำเร็จลุล่วงเมื่อเผชิญกับปัญหา จึงไม่สนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ไม่กล้าที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นผลทำให้สตรีในสภายังมีจำนวนน้อยอยู่มาก

การขาดแรงบันดาลใจสตรีที่ขาดแรงบันดาลใจในบทบาททางการเมือง เป็นสตรีที่ไม่สามารถจุดประกายทางความคิด ไม่สามารถตามความฝันได้เพราะไม่สามารถอดทนต่อสู้กับอุปสรรคที่ขวางกั้น ไม่สามารถเดินหน้าต่อไปให้ถึงจุดหมาย หรือไม่สามารถสำเร็จตามเป้าหมายได้ เช่น สตรีไม่กล้าขึ้นเวทีปราศรัยต่อหน้าสาธารณชนซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง เป็นต้น ถ้าวัดว่าสตรีผู้นั้นยังไม่มีความสามารถอดทนต่อสู้กับอุปสรรค ทำให้ไม่สำเร็จตามเป้าหมายได้ ตรงข้ามกับสตรีทางการเมืองที่มีแรงบันดาลใจ จะนำความคิด การพูดของตนที่เป็นแรงกระตุ้น จนทำให้เกิดการกระทำต่าง ๆ เป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จได้ เช่น การขึ้นเวทีปราศรัยต่อหน้าสาธารณชนต้องเตรียมตัวให้พร้อม และพูดกับตนเองว่าต้องทำได้ ที่เป็นแรงแรงบันดาลใจให้สตรีผู้นั้นทำได้สำเร็จตามเป้าหมาย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับดุซงกี โยเฮลา และคณะ (2556) ที่ว่าแรงบันดาลใจเป็นการขับเคลื่อนความคิดและการกระทำใด ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้ไม่ว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นจะยากสักเพียงใดตนก็พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายสู่ความสำเร็จที่ต้องการให้จงได้

ผู้เขียนเห็นว่า การสร้างแรงบันดาลใจสำหรับสตรีที่มีบทบาททางการเมือง ควรนำหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3) การเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น และ 4) ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น จนก่อให้เกิดความเพียรพยายามและเจตจำนงอันแน่วแน่อย่างมากในการกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย

2. วิเคราะห์การส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยโดยเปรียบเทียบกับบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศ

ประเด็นที่สำคัญที่จะนำวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบทบาทสตรีในทางการเมืองของต่างประเทศในส่วนนี้ ได้แก่ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง การส่งเสริมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางการเมืองของสตรี บทบาทสตรีทางการเมืองกับการส่งเสริมความเป็นผู้นำและการสร้างแรงบันดาลใจ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง

โดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นความเชื่อ ค่านิยม ในทางการเมือง หากแต่อดีตถึงปัจจุบันสตรีไทย ยังมีความเชื่อ ค่านิยมตามวัฒนธรรมของไทยที่เป็นสังคมที่เป็นเกษตรกร สตรีต้องอยู่บ้านทำงานบ้าน ดูแลครอบครัว และผู้ชายทำงานบริหารกิจการบ้านเมือง อันเป็นผลทำให้สตรีมีความเชื่อว่าจะไม่มีความเสมอภาค ทางเพศ ที่กลายมาเป็นจารีตประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม ทำให้สตรีไม่สนใจเรื่องการเมือง ไม่อยากลงสมัครเลือกตั้ง อันเป็นผลทำให้สตรีมีบทบาททางการเมืองน้อย

แต่อย่างไรก็ตามในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ให้มีการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรี โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเพศ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับของสังคมต่อเรื่องเพศสภาพและความเสมอภาคทางเพศ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) อันเป็นผลทำให้สตรีมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ถึงแม้สัดส่วนยังไม่เทียบเท่ากับต่างประเทศ ขณะที่อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรป พบว่าส่วนใหญ่เป็นสังคมที่เป็นอุตสาหกรรม ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ ในทางบวกมากมาย เช่น คนตื่นตัวทางการเมือง คนรู้จักต่อรอง รู้จักรวมกลุ่ม เป็นต้น

ดังนั้น การยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของสตรีในต่างประเทศ ทำให้สตรีมีบทบาททางการเมืองในรัฐสภา และเป็นผู้นำสตรีในการบริหารประเทศ อาทิ ผู้นำประเทศอินเดียนายกรัฐมนตรี นางอินทิรา คานธี ในช่วงปี ค.ศ. 1986-1992 นางคอราซอน อากีโน ได้เป็นประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ หรือปี ค.ศ. 2016 อองซาน ซูจี มุขมนตรีเมียนมา ผู้นำสตรีเหล่านี้ต่างก็ต่อสู้เรียกร้องสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีค่านิยมและศรัทธาในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ ทุกคนมีความ

เสมอภาคกัน มีเหตุผลต่อรองกันได้ มีความเชื่อในหลักเสียงข้างมาก และการเคารพสิทธิเสียงข้างน้อย (ลิขิต
 อีร์เวคิน, 2559)

ผู้เขียนเห็นว่า การส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ
 ความเชื่อ ค่านิยมให้เห็นความสำคัญความเสมอภาคทางเพศ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทาง
 การเมืองให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตามก็มีสตรีหลายท่านเข้ามามีบทบาทในรัฐสภาเพื่อต้องการให้เห็นว่าสตรีมี
 บทบาทในรัฐสภาไม่แพ้ผู้ชาย มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันกับเพศชาย อาทิ พรรณิการ์ วานิช กล่าวว่า
 คนเท่าเทียมกัน มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเสริมบรรทัดฐานสิทธิมนุษยชน
 หรือ เกศปรีญา แก้วแสนเมือง นักการเมืองหญิงใหม่ โฆษกพรรคเพื่อชาติ กล่าวว่า ความเหลื่อมล้ำทางเพศ
 เป็นแรงผลักดัน ให้สตรีมีบทบาทเทียบเท่าบุรุษเพศ เป็นต้น (ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล, 2562)

2.2 การส่งเสริมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี

กฎหมายและกฎระเบียบเป็นส่วนที่สนับสนุนหรือส่งเสริมในการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามา
 มีบทบาทในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และทำให้สตรีนั้นใช้โอกาสทางด้านกฎหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรี
 สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองได้ จะเห็นได้ว่าในศตวรรษนี้สตรีมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและลงสมัครรับ
 เลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2560 และกฎหมายพรรคการเมือง ได้ใช้ระบบการ
 เลือกตั้งจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed Member Apportionment System: MMA) ที่ทุกคะแนนของทุก
 พรรคมีความสำคัญเมื่อคะแนนเหล่านั้นถูกเอามานับเพื่อใช้คำนวณที่นั่งในระบบปาร์ตี้ลิสต์ (Party List) ของ
 แต่ละพรรคการเมือง ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสในการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น (ไพลิน ภูจินาพันธุ์, 2563)
 ในองค์กรทางการเมืองเกือบทุกประเทศ ในหลายประเทศทางยุโรปมีกฎหมายโควตาสำหรับเพศหญิง
 (Gender Quotas Law) อาทิ เบลเยียม สเปน เป็นต้น หรือระบบโควตาสำหรับเพศหญิง เช่น สวีเดน
 เยอรมัน อังกฤษ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในประเทศกลุ่มยุโรป ได้นำระบบโควตาเป็นหนึ่งในหลายมาตรการใน
 การเพิ่มการเป็นตัวแทนทางการเมืองของสตรี นอกจากกฎหมายโควตาแล้วยังมีมาตรการอื่น ๆ เพื่อกระตุ้น
 ความเสมอภาคทางเพศในทางการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดความเสมอภาค
 ทางเพศในการเสนอชื่อสตรีในเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Freidenvall, Dahlerup, and Johansson,
 2013) ส่วนประเทศนิวซีแลนด์ให้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตามกฎหมายเลือกตั้ง (Electoral Act)
 ค.ศ. 1893 และ หลังจากประกาศ Electoral Act สตรีสามารถเข้าไปมีบทบาทของ ส.ส. ในรัฐสภาในปี ค.ศ.
 1991 ภายใต้กฎหมาย Women's Parliamentary Rights Act (ไพลิน ภูจินาพันธุ์, 2563)

นอกจากนี้ในกฎหมายพรรคการเมืองของแต่ละประเทศ มีบทบัญญัติกำหนดสัดส่วนที่นั่ง
 สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี (Reserved Seats) และกำหนดสัดส่วนให้พรรคการเมืองส่ง
 ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรี (Party Quotas) อาทิ กัมพูชา และจีน พบว่าพรรคการเมืองได้กำหนดสัดส่วน
 ที่นั่งให้สตรี ทำให้สตรีเข้าไปเป็นตัวแทนในสภาในสัดส่วนที่เกือบเท่ากับชาย และประเทศอินเดีย และ
 ปากีสถาน พบว่ามีมาตรการพิเศษชั่วคราวหรือที่เรียกว่าเป็นระบบสัดส่วน เพื่อช่วยให้ผู้หญิงเข้าไปมีโอกาส
 อยู่ในทางการเมือง ยกเว้นประเทศไทยและประเทศภูฏานที่ยังไม่มีนโยบายเรื่องมาตรการพิเศษ
 (สถาบันพระปกเกล้า, 2551)

มาตรการพิเศษ หรือระบบสัดส่วนของต่างประเทศสามารถแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่
 แนวทางที่หนึ่ง การให้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นผู้หญิงมากยิ่งขึ้น และแนวทางที่สอง ได้แก่ การกำหนด
 ตำแหน่งที่นั่ง หรือจำนวนที่นั่งที่เป็นผู้หญิง อาทิ ในประเทศเกาหลี ได้กำหนดสัดส่วนผู้หญิงในการเลือกตั้ง
 ระบบบัญชีรายชื่อว่าจะต้องมีผู้หญิงร้อยละ 50 หรือสำหรับบางประเทศก็มีการกำหนดจำนวนที่นั่งให้กับ

นักการเมืองหญิง หรือบางกรณีไม่ใช้ระบบการเลือกตั้งทางตรง แต่เลือกใช้ระบบการแต่งตั้งเพื่อแต่งตั้งผู้หญิงเข้าสู่การเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2551)

ผู้เขียนเห็นว่า การส่งเสริมให้สตรีไทยมีบทบาทในทางการเมืองให้มากขึ้นนั้น ควรมีกฎหมาย ใ้โควตาสำหรับเพศหญิงในทางการเมือง และเพิ่มบทบัญญัติในกฎหมายพรรคการเมือง โดยกำหนดสัดส่วนที่นึ่งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี การกำหนดสัดส่วนให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรี หรือการกำหนดตำแหน่งให้สตรี รวมทั้งกำหนดคุณลักษณะของสตรีที่จะมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อให้มีจำนวนสตรีในสภามากขึ้น และมีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ

2.3 บทบาทสตรีทางการเมืองกับการส่งเสริมความเป็นผู้นำ

ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพความรู้ ความสามารถและภาวะผู้นำของสตรีเพื่อให้มีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารทั้งในระดับสากล ระดับชาติและในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวาง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) เห็นได้ว่ารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสตรีควรต้องส่งเสริมความเป็นผู้นำ โดยสร้างความเด่นชัดในความสามารถ ความเก่ง ให้มีมุ่งมั่น มีความเพียรพยายามพร้อมที่จะก้าวไปสู่ชัยชนะ จนประสบความสำเร็จ มีการตื่นตัวทางการเมืองและกล้าตัดสินใจในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกพรรคเพื่อสร้างผลงานที่โดดเด่น สร้างภาพลักษณ์ให้โดดเด่นทางที่ดี ให้มีสง่าราศี อาทิ การขึ้นเวทีปราศรัย การอภิปรายในรัฐสภา การให้ข่าวต่าง ๆ ทาง Social Media เป็นต้น

แต่ที่ผ่านมามีเพียงยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นสตรีเพียงคนเดียวที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การเข้ามาด้วยฐานของพี่ชาย ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนักธุรกิจ ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารประเทศ และหลังการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2562 นักการเมืองหญิงบางท่านได้ใช้สื่อ Social Media ในการสร้างภาพ โพสต์ท่าทางการแต่งตัวหน้าผม ที่ไม่เหมาะสม เป็นสะท้อนให้เห็นว่าการให้คุณค่าของสตรียังถูกล้อมด้วยเรื่องเพศอยู่โดยไม่ได้ใช้ความสามารถหรือผลงานเป็นที่ประจักษ์ในสภาแต่อย่างใด

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ อย่างประเทศอินเดียนายกรัฐมนตรีหญิงคนที่สองของโลก คือนางอินทรา คานธี เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ และบริหารจัดการอำนาจ และได้สร้างผลงานอย่างเห็นได้ชัด โดยการนำอินเดียเอาชนะสงครามเหนือปากีสถาน และปลดปล่อย บังกลาเทศได้สำเร็จ (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

หรือสหราชอาณาจักร นางมาร์กาเรต แทตเชอร์ที่เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกและคนเดียวที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำที่เก่งทั้งงานบริหารและการปกครอง และมีผลงาน ได้แก่ การใช้นโยบายปฏิรูปอย่างเข้มงวดสนับสนุนกิจการเอกชน ส่งเสริมการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและสาธารณูปโภค ลดบทบาทสหภาพแรงงาน ลดภาษีเงินได้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

ส่วนประเทศเยอรมนี นางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีหญิง ได้รับการสนับสนุนจากพรรคสหภาพคริสเตียนประชาธิปไตย และสร้างภาพลักษณ์ให้มีความสง่าราศี มีบทบาทความเป็นผู้นำ คือ ความเด่นชัดถึงความสามารถในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมสตรีให้มีความเป็นผู้นำ ด้วยการให้สตรีได้แสดงถึงความเด่นชัดในความสามารถ การเสนอผลงานที่โดดเด่น การจัดตั้งกลุ่มสตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกัน และการอบรมความเป็นผู้นำให้แก่สตรีให้มีบทบาททางการเมือง ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา เพื่อให้เป็นผู้นำสตรีเหมือนกับต่างประเทศ

2.4 บทบาทสตรีในทางการเมืองกับการสร้างแรงบันดาลใจ

การสร้างแรงบันดาลใจเป็นขับเคลื่อนชีวิตและมีความเชื่อมั่นและยึดมั่นในแบบของตนเอง จนกล้าลงการเมืองเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่แต่ละคน ตั้งความหวังไว้ จะเห็นได้จากบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยส่วนน้อยได้สร้างแรงบันดาลใจจากต้นแบบ เช่น พรรณิการ์ วานิช เคยชิน ชม ออง ซาน ซูจี และอังเกลา แมร์เคิล ขณะที่เกศปรีญา แก้วแสนเมือง ประทับใจนายกรัฐมนตรีหญิงของนิวซีแลนด์ จาซินดา อาร์เดิร์น เพราะ มีความแข็งแกร่ง จิตใจดี อ่อนโยน ส่วน ณหทัย เล็กบำรุง ชอบ เทเรซา เมย์ นายกรัฐมนตรีหญิงของอังกฤษ ใช้ผลงานพิสูจน์ กล้าวิจารณ์พรรค ว่าเป็นพรรคที่ไร้ซึ่งสมรรถภาพ เป็นต้น (ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล, 2562)

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ อาทิ สหราชอาณาจักร นางมาร์กาเรต แอทเชอร์ ได้ผลักดันเรื่องสวัสดิการด้านการศึกษาและสาธารณสุข ส่วนประเทศฟินแลนด์ ซานนา มาริน ได้ดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอายุน้อยที่สุดในโลก ในวัย 34 ปี ที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคและดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีความตื่นตัวทางการเมืองและมุ่งมั่นที่จะทำทุกอย่างที่ต้องการได้ และเข้าใจถึงความหลากหลายของสังคมและเพศสภาพเป็นอย่างดี ทำให้เกิดแนวคิดที่ผลักดันให้ทุกคนมีความเสมอภาค กันตามสิทธิมนุษยชน และมีความยุติธรรม นอกจากนี้ประเทศพม่า นางออง ซาน ซูจี เป็นผู้นำสตรีที่ต่อสู้ เพื่อสิทธิเสรีภาพเพื่อประชาธิปไตย โดยการใช้นิติคือการคอย การยับยั้งความคิดก่อนที่จะตัดสินใจ กระทำสิ่งใด ๆ จะเห็นได้ว่าผู้นำสตรีในต่างประเทศเป็นการสร้างแรงบันดาลใจจากเป้าหมาย

ทั้งนี้ แรงบันดาลใจจากเป้าหมาย เป็นการตั้งเป้าหมายของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ ความสามารถของตนหรือเป็นแรงบันดาลใจให้แต่ละบุคคลปฏิบัติและพยายามบรรลุเป้าหมายที่ตนตั้งไว้จน ได้

ผู้เขียนเห็นว่า การสร้างแรงบันดาลใจมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมากสำหรับบทบาทสตรี ในทางการเมืองของไทย เพื่อจะได้ผู้นำสตรีที่มีแรงบันดาลใจ ควรส่งเสริมให้สตรีมีแรงบันดาลใจทั้งจาก เป้าหมาย จากผู้นำสตรีที่เป็นต้นแบบ และจากแรงกระตุ้น ทั้ง 3 แบบร่วมกัน เพื่อให้เป็นผู้นำสตรีทัดเทียม กับต่างประเทศ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยกับกลุ่มประเทศยุโรป และกลุ่ม ประเทศเอเชีย

การส่งเสริมบทบาทสตรี ในทางการเมือง	ประเทศไทย	กลุ่มประเทศยุโรป	กลุ่มประเทศเอเชีย
ด้านวัฒนธรรมทาง การเมือง	มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทางวัฒนธรรมน้อย ถึงแม้ว่า ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ได้ส่งเสริม ความเสมอภาคทางเพศและ บทบาทของสตรี	มีการยอมรับการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โดยประเทศในยุโรป ส่วน ใหญ่เป็นสังคมที่เป็น อุตสาหกรรม ซึ่งมีการตื่นตัว ทางการเมือง รู้จักต่อรอง รู้จักรวมกลุ่ม รู้จักรวมกลุ่ม เป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	มีการยอมรับการ เปลี่ยนแปลงทาง วัฒนธรรม ผู้นำสตรีของประเทศ อินเดีย เป็นสตรีที่มี ค่านิยมและศรัทธาใน วัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย

การส่งเสริมบทบาทสตรี ในทางการเมือง	ประเทศไทย	กลุ่มประเทศยุโรป	กลุ่มประเทศเอเชีย
ด้านส่งเสริมกฎหมายสตรี	-รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ปี 2560 ให้สตรีมีสิทธิลงคะแนนเสียง เลือกตั้งและลงสมัครรับ เลือกตั้ง -กฎหมายพรรคการเมือง ได้ ใช้ระบบการเลือกตั้งจัดสรร ปันส่วนผสม เพื่อใช้คำนวณที่ นั่งในระบบปาร์ตี้ลิสต์ (Party List) แต่ไม่มีบทบัญญัติใน กฎหมาย	- ประเทศนิวซีแลนด์มี กฎหมายเลือกตั้ง (Electoral Act) ให้สตรีมี สิทธิในการลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง และมีบทบาท ส.ส. ในรัฐสภาตามกฎหมาย Women's Parliamentary Rights Act	จีนมีกฎหมายพรรค การเมืองได้กำหนด สัดส่วนที่นั่งให้สตรี ประเทศอินเดีย และ ปากีสถาน - มีมาตรการพิเศษหรือ ที่เรียกว่าเป็นระบบ สัดส่วนผู้หญิงในการ เลือกตั้ง
		- ประเทศยุโรปมีกฎหมาย โควตาสำหรับเพศหญิง อาทิ เบลเยียม สเปน หรือระบบโควตาสำหรับ เพศหญิง เช่น สวีเดน เยอรมัน อังกฤษ เป็นต้น	
ด้านส่งเสริมความเป็น ผู้นำ	ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ส่งเสริมสตรีให้ความเป็น ผู้นำ ให้มีความสามารถ มี มุ่งมั่นมีความเพียรพยายาม มีการตื่นตัวทางการเมือง และกล้าตัดสินใจ	- สหราชอาณาจักร นาง มาร์กาเรต แธตเชอร์ที่ เป็นนายกรัฐมนตรีเป็น ผู้นำทั้งงานบริหารและ การปกครอง มีผลงาน ได้แก่ การใช้นโยบาย ปฏิรูปสนับสนุนกิจการ เอกชน ส่งเสริมการแปรร รัฐวิสาหกิจ ลดบทบาท สหภาพแรงงาน ลดภาษี เงินได้	- อินเดีย คือ นาง อินทรีรา คานธี เป็น ผู้นำในการบริหาร ประเทศ และบริหาร จัดการอำนาจ โดย การเอาชนะสงคราม เหนือปากีสถาน
ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจ	- มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สตรีบางคนได้แรงบันดาลใจ จากต้นแบบ	- แรงบันดาลใจจาก เป้าหมาย ได้แก่ - สหราชอาณาจักร นาง มาร์กาเรต แธตเชอร์ มี นโยบายเรื่องสวัสดิการ ด้านการศึกษาและ สาธารณสุข - ฟินแลนด์ ซานนา มา ริน ได้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี มีเข้าใจถึง ความหลากหลายของ สังคมและเพศสภาพ ที่ ผลักดันให้ทุกคนมีความ เสมอภาคกันตามสิทธิ มนุษยชน	- แรงบันดาลใจจาก เป้าหมาย ได้แก่ นางออง ซาน ซูจี เป็น สตรีที่ต่อสู้เพื่อสิทธิ เสรีภาพเพื่อ ประชาธิปไตย โดย การใช้สันติคือการรอ คอย การยับยั้ง ความคิดก่อนที่จะ ตัดสินใจกระทำสิ่ง ใด ๆ

สรุป

บทบาทสตรีในทางการเมืองของไทย มีข้อจำกัดในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง ที่เป็นการปลูกฝังความคิด ความเชื่อที่ว่าไม่มีความเสมอภาคทางเพศ ด้วยความเชื่อที่ว่าอำนาจและการบริหารกิจการบ้านเมืองต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น และข้อจำกัดทางกฎหมาย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสิทธิของสตรี ย่อมมีสิทธิหน้าที่ และความเสมอภาคเท่าเทียมบุรุษ ในทางการเมือง รวมทั้งการจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองจะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง คำว่า “คำนึงถึง” เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถนำไปบังคับใช้ได้ และไม่ปรากฏบทบัญญัติในกฎหมายพรรคการเมือง และพรรคการเมืองยังไม่ได้ให้ความสนใจต่อความเสมอภาคเท่าเทียมทางเพศเท่าที่ควร รวมทั้งลักษณะบทบาทสตรีในทางการเมืองก็มีปัญหาความเป็นผู้นำและการขาดแรงบันดาลใจ ทำให้สตรีมีบทบาทในทางการเมืองน้อยเมื่อเทียบกับต่างประเทศ

ดังนั้น ประเด็นที่ควรส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ได้แก่ ประเด็นแรก การยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง กลุ่มประเทศยุโรปเป็นประเทศอุตสาหกรรม โดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นการให้ความเสมอภาคทางเพศ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประเด็นต่อมาคือกลุ่มประเทศยุโรป และกลุ่มประเทศเอเชียมีการส่งเสริมการมีกฎหมายโควตาสำหรับเพศหญิงในทางการเมือง และเพิ่มบทบัญญัติในกฎหมายพรรคการเมืองโดยกำหนดสัดส่วนที่นั่งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี (Reserved Seats) การกำหนดสัดส่วนให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรี (Party Quotas) หรือการกำหนดตำแหน่งให้สตรี และประเด็นสุดท้าย คือกลุ่มประเทศยุโรป และกลุ่มประเทศเอเชียมีการส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำ และสร้างแรงบันดาลใจจากเป้าหมาย จากผู้นำสตรีที่เป็นต้นแบบ และจากแรงกระตุ้น เพื่อให้สตรีไทยมีการยอมรับจากสังคม มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีการนำกฎหมายกฎหมายโควตาสำหรับเพศหญิงในทางการเมือง และกำหนดสัดส่วนที่นั่งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในกฎหมายพรรคการเมือง และตลอดจนให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำสตรีในทางการเมืองและสร้างแรงบันดาลใจจากเป้าหมายให้มากขึ้นทัดเทียมกับต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมืองของไทยให้มีเหมาะสมสำหรับสตรีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพรรคการเมืองดังนี้

1. สตรีควรปรับเปลี่ยนทัศนคติความเชื่อ ค่านิยมให้เห็นความสำคัญความเสมอภาคทางเพศ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
2. ควรมีกฎหมายโควตาสำหรับเพศหญิงในทางการเมือง เพื่อความเสมอภาคทางเพศในทางการเมือง
3. ควรเพิ่มบทบัญญัติในกฎหมายพรรคการเมืองโดยกำหนดสัดส่วนที่นั่งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี การกำหนดสัดส่วนให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรี หรือการกำหนดตำแหน่งให้สตรี
4. พรรคการเมืองควรกำหนดคุณลักษณะของสตรี ที่จะมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะ

5. ควรส่งเสริมสตรีให้มีความเป็นผู้นำ ด้วยการให้สตรีได้แสดงถึงความเด่นชัดในความสามารถ การเสนอผลงานที่โดดเด่น การจัดตั้งกลุ่มสตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกัน และมีการอบรมความเป็นผู้นำให้แก่สตรีให้มีบทบาททางการเมือง

6. ควรส่งเสริมให้สตรีที่มีบทบาททางการเมืองมีแรงบันดาลใจจากเป้าหมาย จากผู้นำสตรีที่เป็นต้นแบบ และจากแรงกระตุ้น ทั้ง 3 แบบร่วมกัน เพื่อให้เป็นผู้นำสตรีที่ทัดเทียมกับต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิลาวัลย์. (2562). บทบาทและการสื่อสารในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิง : ศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ. 2554-2556. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 226-237.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ขวัญตา เบ็ญจะจันทร์. (2558). ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในการเป็นผู้นำสตรี กรณีศึกษาจังหวัดที่มีนายกเทศมนตรีหญิง ดำรงตำแหน่ง ครบทั้ง 3 ระดับ. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 8(3), 297-337.
- ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา. (2561). บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560. *Academic Focus (มิถุนายน)*, 1-18.
- ชยานันท์ ญาณวารี. (2558). กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในภาคกลาง. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 8(4), 94-111.
- ชยาภรณ์ จตุพรประสิทธิ์และคณะ. (2560). บทบาทผู้นำสตรีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลนครแหลมฉบัง จ.ชลบุรี. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 9(3), 581-611.
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2563). *เปิดสถิติผู้หญิงกับพื้นที่ในการเมืองโลก*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://thestandard.co/women-in-politics/>
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2556). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การประเมินผลจากการชมภาพยนตร์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล. (2562). *เลือกตั้ง 2562 : พลังหญิงในการเมืองไทย เสริมสังคมเท่าเทียม แสดงศักยภาพสตรีเพศในสภา*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-46859743/> [19]
- ปราง ยอดเกตุ. (2556). ประชาสังคมกับความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรี : กรณีศึกษามูลนิธิเพื่อนหญิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *นายกรัฐมนตรีหญิงของโลก*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/content/193459>
- พระครูปลัด เกษภูผาทอง. (2562). วัฒนธรรมทางการเมือง : แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(2), 14-27.
- ไพลิน ภูจินาพันธุ์. (2560). บทบาทผู้หญิงในการสร้างความเสมอภาคทางการเมืองและงานอาสาสมัครพัฒนาสังคม. *วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร*, 14(1), 163-203.

- ไพลิน ภูจินาพันธ์. (2563). เพดานแก้วกับบทบาททางการเมืองของผู้หญิงไทยในระบบการเลือกตั้ง. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 11 (ฉบับเพิ่มเติม), (กรกฎาคม-ธันวาคม), 29-52.
- มติชนออนไลน์. (2562). *สัญญาณดี! สัดส่วน 'ส.ส.- ส.ว.ผู้หญิง' ปี 2562 กระเพื่อมประเด็นด้านสังคม*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/social-women/news_1503544
- รัฐบาลไทย. (2563). พม. ชื่นชมสตรีไทย เก่ง ฉลาด สนับสนุนเป็นผู้นำทางการเมืองมากขึ้น. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/26672/>
- ลิขิต ซีรเวคิน. (2559). *ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษ 21 : ทางตัน ทางออก และแนวทางแก้ไข*. สถาบันพระปกเกล้า: KPI Yearbook.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ระวี. (2551). *ร้อยเรียงเรื่องราวจากอดีตสู่อนาคต*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทย
- เวิร์คพอยท์ ทูเดย์. (2562). *เลือกตั้ง 62 / ส.ส. หญิงไทยครอง 76 ที่นั่ง นับได้ร้อยละ 14 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยโลก*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://workpointtoday.com/women-in-thai-parliament/>
- สถาบันพระปกเกล้า. (2551). *สตรีกับการเมือง: ความเป็นจริง พื้นที่ทางการเมือง และการขับเคลื่อน*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส.
- สมศักดิ์ อัครศิริศิลป์. (2561). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเข้าสู่วงการการเมืองของ นักการเมืองสตรีไทย. *รัฐสารศึกษาศาสตร์*, 60(3), 34-46.
- สุจิตรา ทรงมัจฉา. (2562). พัฒนาการความเสมอภาคทางการเมืองของสตรีในสังคมไทย พ.ศ. 2510-2560. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 9(1), 61-76.
- สุภาดา วิจักรชัยวงศ์. (2562). *4 คน 4 คม : ความคิด ความฝัน แรงบันดาลใจ*. กรุงเทพฯ: ซีอีโอเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนงค์รัตน์ โรจน์สุริยกิจ. (2557). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน*. (ปริญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- อรอนงค์ ไชยพิพัฒน์. (2563). แนวคิดสตรีนิยม : การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของ สตรีในการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 7(1), 1-18.
- เอส.เอส.อนาคามี. (2555). *พลังสร้างสรรค์ จากแรงบันดาลใจ*. กรุงเทพฯ: สยามมิส พับลิชชิ่ง เฮาส์.
- อัจฉราพรรณ ลีวไธสง. (2562). ภูมิหลัง แรงจูงใจ และบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารการเมืองการปกครอง*. 9(2), 78-92.
- Freidenvall, L., Dahlerup, D., and Johansson, E. (2013). *Electoral Gender Quota Systems and their Implementation in Europe*. Brussels: European Union.